

Nr 38

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 27 av herr *Gösta Jacobsson* och II: 50 av herr *Regnéll m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t genom vidgade direktiv till allmänna skatteberedningen måtte ge denna i uppdrag att utreda frågan om en långsiktig avveckling av dubbelbeskattningen å aktiebolag och ekonomiska föreningar, samt

2) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändring av förordningen den 9 december 1960 (nr 658) med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall.

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen den 9 december 1960 med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall skall erhålla nedanstående ändrade lydelse samt att 9—12 §§ samma förordning skola upphöra att gälla.

7 §.

Avdrag enligt — — — ekonomiska föreningar.

Vid bedömning huruvida hinder mot avdrag föreligger enligt första stycket skall hänsyn icke tagas till aktier, vilka innehades av svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, därest bolagen eller föreningarna äro skattskyldiga för utdelning å aktierna.

Vid tillämpning — — — eller föreningen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 50.

Enligt gällande regler beskattas aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster två gånger, nämligen dels hos bolagen och föreningarna, dels hos delägarna när vinstmedlen utdelas till dessa. Bolagen och föreningarna äger, med visst undantag för kooperativa föreningar, vid taxeringen icke göra avdrag för belopp som utdelas. Eftersom avdrag inte medges för vinstutdelningarna, beskattas fonderad och utdelad vinst i princip efter samma grunder. För de kooperativa föreningarna är dubbelbeskattningen så till vida modifierad, att avdrag medges för utdelning i form av pristillägg, rabatter eller dylikt i förhållande till gjorda köp och försäljningar.

För att undvika att bolagens och föreningarnas vinster beskattas mer än två gånger gäller i princip sedan år 1928, att om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening uppbär utdelning från annat svenskt bolag eller annan svensk ekonomisk förening, det bolag eller den förening, som uppbär utdelningen, inte är skattskyldig för denna. Från skattefriheten har emellertid gjorts betydelsefulla undantag. Undantagna är sålunda aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilka driver bank eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse. Vidare har från skattefriheten för erhållna utdelningar undantagits de s. k. svarta familjebolagen. Emellertid är de kategorier, som intar en särställning i fråga om skattskyldigheten för erhållna utdelningar, inte skattskyldiga för alla utdelningar. Sålunda gäller beträffande bolag och föreningar, som driver penningrörelse, liksom beträffande de svarta familjebolagen, att de åtnjuter skattefrihet för utdelning å aktier eller andelar, vilka innehas som ett led i organisationen av bolagets eller föreningens verksamhet, till den del denna avser annat än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.

Giltigheten av nu berörda bestämmelser är i viss utsträckning begränsad vid 1963—1973 års taxeringar genom den av 1960 års höstriksdag antagna förordningen med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall (SFS 658/1960). Enligt denna förordning har svenska aktiebolag medgivits viss

rätt att åtnjuta avdrag för utdelning å nyemissioner. Härjämte har bl. a. viss inskränkning skett i aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas frikallelse från skattskyldighet för utdelningar från sådana företag. Således medges rätt till avdrag för utdelning å sådana aktier, för vilka inbetalning sker under tiden den 1 januari 1961—den 31 december 1966 i samband med bolags bildande eller vid ökning av aktiekapital. Avdraget är begränsat till 4 procent av det vid beskattningsårets utgång för de nya aktierna inbetalade kapitalet. För rätt till avdrag krävs att bolagets aktier vid beskattningsårets utgång inte till mer än 50 procent tillsammans ägdes av sådana svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som är frikallade från skattskyldighet för utdelning från bolaget.

Rätten till avdrag är tidsbegränsad — utom i ovan nämnt hänseende — även på det sätt att avdrag får åtnjutas vid taxeringen t. o. m. femte taxeringsåret efter det, då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, d. v. s. under sammanlagt högst sex år.

Vad angår inskränkningarna i skattefriheten för utdelningar innebär den tillfälliga lagstiftningen att bolag och föreningar, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplaceringssyfte. För förvaltningsföretag, d. v. s. bolag eller föreningar, vilkas verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande består i förvaltning av annan fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom, inträder skattskyldighet för uppburen utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger den av bolaget för beskattningsåret beslutade egna utdelningen. Den utdelningsinkomst som fonderas blir således beskattad. Om förvaltningsföretagets verksamhet uteslutande består i förvaltning av värdepapper och därmed likartad lös egendom och det är en väsentlig uppgift för företaget att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda aktie- eller andelsägare riskfördelning samt slutligen aktierna eller andelarna i företaget ägs av ett stort antal fysiska personer gäller särskilda regler. Dylika förvaltningsföretag, d. v. s. främst de börsnoterade investmentbolagen, blir skattskyldiga för uppburen utdelning i den mån sammanlagda beloppet därav överstiger 125 procent av den av bolaget för beskattningsåret beslutade utdelningen.

Den nya lagstiftningen innebär även att företag, som driver byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter, blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som utgör lager i rörelsen.

Riksskattenämnden äger om särskilda skäl föreligger medge att företag, som driver rörelse, jordbruk och skogsbruk, skall behandlas som förvaltningsföretag vid tillämpningen av den provisoriska lagstiftningen.

I de förevarande motionerna framhålles att den svenska företagsbeskattningen inte synes utformad med tillräcklig hänsyn till de förutsättningar under vilka ett näringsliv numera arbetar. På olika håll i utlandet, bl. a. i Västtyskland, har man en väsentligt lägre skattesats i fråga om utdelad vinst än då det gäller fonderad vinst. En sådan differentiering är betingad inte blott av önskemålen att öka tillflödet särskilt av långsiktigt sparande till kapitalmarknaden utan också av angelägenheten att erhålla en spridning av aktieägandet.

För att vårt land utan störningar skall kunna växa in i en internationell konkurrensökonomi är en omfattande investeringsverksamhet nödvändig, inte minst sådan som tar lång tid i anspråk innan den mognar ut i produktion och avsättning. Den svenska kapitalmarknadens otillräcklighet ställer det ekonomiska livet och den ekonomiska politiken inför svåra problem. Den låter sig inte lösa genom regleringar och prioriteringar, endast genom begränsningar i den offentliga sektorns anspråk och genom samordnande åtgärder som kan öka tillflödet av nysparande till denna marknad. Till sådana nödvändiga åtgärder hör en reformerad och rationaliserad företagsbeskattning.

Såsom motivering för dubbelbeskattningen av bolagsvinster har anförts dels att bolagsformen ger den mindre kapitalägaren möjligheter att komma i åtnjutande av storföretagens speciella vinstmöjligheter, dels att aktieägaren enligt aktiebolagslagen blott har ett begränsat ansvar i det att han inte ansvarar för — och riskerar att förlora — mer än det belopp han satsat i företaget. Motionärerna kan inte acceptera någon av dessa motiveringar och finner därför inte principiella skäl föreligga att bibehålla dubbelbeskattningen. En planmässigt genomförd successiv minskning av skatten å utdelad vinst bör enligt motionärernas mening ske. Samtidigt med en sådan reform bör en justering ske, varigenom skattesatsen å företagets vinster blir densamma för aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Schematiskt räknat innebär varje sänkning av företagsbeskattningen minskad inkomst för statsverkets del. Å andra sidan torde emellertid en successivt sänkt skatteprocent, särskilt när det gäller företagsskatterna, tämligen snabbt leda till ökning av skatteunderlaget. En skattesänkning av detta slag torde därför i längden betala sig även ur den begränsade statsfinansiella synpunkten. Motionärerna föreslår, att den sittande allmänna skatteberedningen genom vidgade direktiv får i uppdrag att särskilt utreda frågan om en långsiktig avveckling av dubbelbeskattningen å aktiebolag och ekonomiska föreningar. Vidare förordas att den år 1960 återinförda kedjebeskattningen avskaffas redan fr. o. m. ingången av år 1962.

Utskottet

Av de båda yrkandena i de förevarande motionerna behandlar utskottet till en början yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan att allmänna skatteberedningen genom vidgade direktiv får i uppdrag att utreda frågan om en långsiktig avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolags och ekonomiska föreningars vinstmedel. Av motiveringen för yrkandet framgår att motionärerna anser en reform i angiven riktning böra kombineras med ett beslut om likställighet mellan aktiebolag och ekonomiska föreningar i fråga om den skattesats, efter vilken statlig inkomstskatt uttas. För närvarande är denna skattesats 40 procent för aktiebolag och 32 procent för ekonomiska föreningar.

Utskottet får med anledning härav erinra om att den vid 1960 års höstriktdag antagna provisoriska lagstiftningen om beskattning av aktieutdelningar, för vars innehåll redogjorts närmare ovan, till en del innebär ett tillfälligt upphävande av dubbelbeskattningen i det att aktiebolagen vid inkomsttaxeringen under högst sex på varandra följande år kan få avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital med fyra procent av vad som inbetalats. Som framgår av det föregående träder lagstiftningen i kraft fr. o. m. 1963 års taxering och gäller t. o. m. 1973 års taxering.

Vidare vill utskottet framhålla att det av direktiven för den till allmänna skatteberedningen hörande företagsskatteutredningen framgår bl. a. att utredningen är oförhindrad att uppta hela nettovinstbeskattningssystemet till omprövning. Det uttalas i direktiven att en särskild fråga för utredningen kan bli att bygga vidare på de erfarenheter som kan vinnas av nyssnämnda provisoriska lagstiftning. Det framhålles även att utredningen till omprövning må uppta den inbördes avvägningen av skattesatserna för olika slag av juridiska personer.

Av det anförda torde framgå att frågan om dubbelbeskattningen av aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas vinstmedel omfattas av allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag liksom spörsmålet om vilken skattesats som bör tillämpas för berörda juridiska personer. Enligt utskottets mening bör beredningens prövning av förevarande frågor inte bindas av tilläggsdirektiv av det innehåll motionärerna åsyftat. På grund härav anser sig utskottet inte kunna tillstyrka det i motionerna framställda skrivelseyrkandet.

Vad härefter angår yrkandet om upphävande av den del av den förutnämnda provisoriska lagstiftningen som innebär att aktiebolag och ekonomiska föreningar blir skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplaceringssyfte, får utskottet erinra om vad som från utskottets sida framhölls i samband med att den proviso-

riska lagstiftningen antogs. Utskottet underströk därvid att lagstiftningen måste ses som en enhet. I sin första del — avdragsrätt för aktiebolagen för utdelning å nyemissioner — innebär lagstiftningen en lättnad i dubbelbeskattningen. Det syntes utskottet naturligt att en sådan lättnad motsvarades av att man i viss mån begränsade den frihet från skattskyldighet för utdelningar som är en följd av dubbelbeskattningen. Det förhållandet att lättnaden i dubbelbeskattningen skulle komma de nystartade och expanderande företagen till godo, medan skärpningen i kedjebeskattningen berörde de kapitalstarka företagen, som placerat överskottsmedel i aktier, syntes enligt utskottets mening inte kunna åberopas mot ståndpunkten att lagstiftningen var att se som en enhet. Innebörden av förslaget kunde nämligen sägas vara att i begränsad utsträckning flytta över skattebördan från företag, som för sin expansion är beroende av att skaffa kapital utifrån, till kapitalstarka företag, som inte har användning för överskottsmedel i den egna rörelsen eller koncernen.

Då några nya synpunkter på förevarande fråga inte framkommit sedan riksdagen i höstas behandlade densamma och utskottet alltjämt hävdar att den provisoriska lagstiftningen bör ses som en enhet, avstyrker utskottet motionerna även i nu ifrågavarande del.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 27 av herr Gösta Jacobsson och II: 50 av herr Regnéll m. fl. om avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 mars 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Jansson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Gustaf Elofsson, Söderquist, Oscar Carlsson och Yngve Nilsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Vigelsbo, Wiklund i Öjebyn, Engkvist, Gustafson i Göteborg, Magnusson i Borås och Rydén.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg, Gustaf Elofsson, Söderquist, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv, *Gustafson* i Göteborg, *Magnusson* i Borås och *Rydén*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 27 av herr Gösta Jacobsson och II: 50 av herr Regnéll m. fl. — ansett att utskottet vad gäller det under punkten 2) i motionernas hemställda framställda yrkandet bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga det i motionerna intagna förslaget till förordning angående ändring av förordningen den 9 december 1960 (nr 658) med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall.

II) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 27 av herr Gösta Jacobsson och II: 50 av herr Regnéll m. fl. — ansett att utskottet vad gäller det under punkten 1) i motionernas hemställda framställda yrkandet bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t ville ge allmänna skatteberedningen i uppdrag att utreda frågan om en långsiktig avveckling av dubbelbeskattningen å aktiebolag och ekonomiska föreningar.

III) av herr *Spetz*.